

УДК 371.14.07

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/78-1-44>

Вікторія ДОКУЧАЄВА,

orcid.org/0000-0001-8420-0154

доктор педагогічних наук, професор,

професор кафедри розвитку дитини раннього і дошкільного віку

Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

(Полтава, Україна) dokuchaevaviktoria11@gmail.com

Оксана КРИЧКІВСЬКА,

orcid.org/0000-0003-3007-0248

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри освітології та педагогіки

Західноукраїнського національного університету

(Тернопіль, Україна) oknysem@ukr.net

ІННОВАТИЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті досліджено особливості інноватизації освітнього процесу у закладах дошкільної освіти, який є ключовим чинником підвищення якості освіти та розвитку дітей у ранньому віці. Інноватизація розглядається як процес впровадження новітніх педагогічних технологій та методів, спрямованих на підвищення ефективності освітньої діяльності, розвиток творчого потенціалу дітей та підготовку їх до подальшого навчання. У статті детально аналізуються основні напрями інноватизації, зокрема впровадження інтерактивних технологій, використання проєктного методу в навчанні, а також персоналізованого підходу, що враховує індивідуальні особливості кожної дитини. Особливу увагу приділено розвитку емоційного інтелекту як одного з ключових компонентів гармонійного розвитку особистості. У статті також підкреслено існування низки викликів, пов'язаних з впровадженням інновацій у практику дошкільної освіти. До них належать: недостатність матеріально-технічної бази, опір з боку педагогічного персоналу та батьків, а також складність адаптації традиційних освітніх програм до нових умов. Особливу увагу приділено ролі педагогів та батьків у підтримці інноваційних змін. У статті наведено практичні рекомендації для успішного впровадження інноваційних методів у закладах дошкільної освіти, включаючи підвищення кваліфікації педагогів, залучення батьків до освітнього процесу та забезпечення необхідних ресурсів. Також окреслено перспективи подальшого розвитку інноватизації в освітньому процесі, що сприятиме формуванню гармонійно розвиненої, соціально адаптованої та готової до викликів сучасного світу особистості. Відзначено, що інноватизація освітнього процесу у закладах дошкільної освіти є перспективним напрямом розвитку сучасної освіти, який вимагає системного підходу та координації зусиль усіх учасників освітнього процесу.

Ключові слова: інноватизація, дошкільна освіта, інтерактивні технології, проєктний метод, персоналізоване навчання, емоційний інтелект, педагогічні інновації, заклад дошкільної освіти.

Viktoriia DOKUCHAIEVA,

orcid.org/0000-0001-8420-0154

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,

Professor at the Department of Early Childhood and Preschool Development

Luhansk Taras Shevchenko National University

(Poltava, Ukraine) dokuchaevaviktoria11@gmail.com

Oksana KRYCHKIVSKA,

orcid.org/0000-0003-3007-0248

Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor at the Department of Educology and Pedagogy

West Ukrainian National University

(Ternopil, Ukraine) oknysem@ukr.net

INNOVATING THE EDUCATIONAL PROCESS IN PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS

The article examines the peculiarities of innovating the educational process in preschool education institutions, which is a key factor in improving the quality of education and development of children at an early age. Innovation is seen

as the process of introducing the latest pedagogical technologies and methods aimed at improving the efficiency of educational activities, developing children's creative potential and preparing them for further education. The article analyzes in detail the main areas of innovation, including the introduction of interactive technologies, the use of the project-based learning method, and a personalized approach that takes into account the individual characteristics of each child. Particular attention is paid to the development of emotional intelligence as one of the key components of the harmonious development of the individual. The article also emphasizes the existence of a number of challenges related to the introduction of innovations in the practice of preschool education. These include insufficient material and technical resources, resistance from teaching staff and parents, and the difficulty of adapting traditional educational programs to the new conditions. Special attention is paid to the role of teachers and parents in supporting innovative changes. The article provides practical recommendations for the successful implementation of innovative methods in preschool education institutions, including professional development of teachers, involvement of parents in the educational process, and provision of necessary resources. The article also outlines the prospects for further development of innovation in the educational process, which will contribute to the formation of a harmoniously developed, socially adapted and ready for the challenges of the modern world personality. It is noted that the innovation of the educational process in preschool education institutions is a promising direction for the development of modern education, which requires a systematic approach and coordination of efforts of all participants in the educational process.

Key words: innovation, preschool education, interactive technologies, project method, personalized learning, emotional intelligence, pedagogical innovations, preschool education institution.

Постановка проблеми. У сучасному світі освіта відіграє важливу роль у формуванні майбутнього суспільства. В умовах стрімких технологічних змін та глобалізації, важливість інноваційних підходів до навчання стає все більш очевидною. Особливого значення це набуває у сфері дошкільної освіти, де закладаються основи для подальшого розвитку дитини. Інноватизація освітнього процесу у закладах дошкільної освіти (ЗДО) є невід'ємною частиною сучасної педагогічної практики, спрямованої на забезпечення гармонійного розвитку дітей, підготовку їх до шкільного навчання та життя в динамічному, постійно змінюваному світі.

Інноватизація освітнього процесу у ЗДО включає впровадження новітніх технологій, методів навчання, які відповідають потребам сучасного суспільства та індивідуальним потребам дітей. Інновації дозволяють створювати освітнє середовище, яке не лише розвиває інтелектуальні здібності, а й сприяє формуванню емоційної зрілості, соціальних навичок та креативного мислення у наймолодших вихованців. У цьому контексті інноватизація стає важливим інструментом для забезпечення якісної та сучасної дошкільної освіти, яка відповідає викликам XXI століття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні роки позначені зростаючим інтересом до інноватизації освітнього процесу, особливо у сфері дошкільної освіти. Це обумовлено необхідністю адаптації освітніх методів до сучасних викликів та вимог, які висуває глобалізований світ. Дослідження на тему інноватизації охоплюють різні аспекти освітнього процесу, від впровадження новітніх технологій до розробки інтегрованих підходів, що забезпечують всебічний розвиток дитини.

Значна кількість наукових робіт присвячена вивченню ефективності використання новітніх

технологій у ЗДО. Дослідники, такі як О. Листопад (Lystopad, 2019), С. Смолюк (Smoliuk, 2022), М. Норка, Г. Москалик (Norcka & Moskalyk, 2023), В. Докучаєва (Dokuchaieva, 2020; Dokuchaieva, 2021; Dokuchaieva, 2024) підкреслюють, що інтерактивні технології, мультимедійні засоби, а також цифрові навчальні платформи сприяють покращенню когнітивного розвитку дітей. Вони зазначають, що використання інтерактивних дошок, планшетів та інших технологічних інструментів дозволяє зробити навчання більш захоплюючим і доступним для дітей, що, зі свого боку, підвищує їхню мотивацію до навчання.

Інтеграція STEM-освіти (Science, Technology, Engineering, Mathematics) у ЗДО стала однією з провідних тем сучасних досліджень. О. Степаненко, Т. Валентьєва та Ю. Семчук (Stepanenko, Valentieva & Semchuk, 2022), І. Ніколаєску, О. Панченко, К. Шевченко (Nikolaiesku, Panchenko & Shevchenko, 2024) у своїх роботах аналізують вплив STEM-освіти на розвиток критичного мислення у дітей дошкільного віку. Автори зазначають, що поєднання науки, технологій, інженерії та математики в освітньому процесі дозволяє не лише розвивати логічне мислення, а й стимулювати цікавість дітей до дослідження світу. Інші дослідники, зокрема Ю. Герасименко (Herasymenko, 2023), акцентують на необхідності розширення STEM-підходу до STEAM, де додається мистецтво, що сприяє розвитку творчого потенціалу дітей.

Проектне навчання займає значне місце у сучасних підходах до дошкільної освіти. Дослідження, проведене О. Горкавчук (Horkavchuk, 2018), демонструє, що участь дітей у спільних проєктах розвиває їхні соціальні навички, здатність працювати в команді та самостійно приймати рішення. Важливим аспектом є те, що проєктне навчання дозволяє дітям практично застосовувати отримані

знання, що робить освітній процес більш ефективним і цікавим.

Важливим напрямом досліджень є вплив інноваційних методів на соціально-емоційний розвиток дітей. О. Шинкарук, Н. Чижевська (Shynkaruk & Chyzhevska, 2024), О. Городецька (Horodetska, 2018) у своїх працях аналізують, як використання інтегрованих підходів сприяє емоційному благополуччю дітей і розвитку їхніх комунікативних навичок. Автори наголошують, що інноватизація в цьому контексті не тільки покращує навчальні результати, але й забезпечує гармонійний розвиток особистості дитини.

Окрема увага приділяється підготовці педагогів до роботи з інноваційними методами. О. Бартків, Є. Дурманенко, О. Дурманенко (Bartkiv, Durmanenko & Durmanenko, 2022), Л. Врочинська (Vrochynska, 2018), Н. Миськова (Myskova, 2016) у своїх дослідженнях зазначають, що успіх інноватизації освітнього процесу значною мірою залежить від рівня підготовки вихователів. Автори підкреслюють, що необхідно забезпечити систематичну підготовку педагогів, яка включає як теоретичні знання, так і практичні навички з використання новітніх технологій і методів.

Мета статті – дослідити та проаналізувати особливості інноватизації освітнього процесу у ЗДО.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інноватизація освітнього процесу у ЗДО є одним із ключових аспектів модернізації системи освіти в Україні. В умовах сучасного суспільства, що стрімко розвивається, необхідність впровадження нових методик, технологій та підходів до навчання та виховання дітей раннього віку стає все більш актуальною. Інновації в дошкільній освіті спрямовані на створення середовища, яке максимально сприяє всебічному розвитку дитини, формуванню її особистісних якостей, навичок і вмінь, що будуть необхідні в подальшому житті.

Інноватизація освітнього процесу дозволяє забезпечити ефективне засвоєння знань, розвиток навичок та адаптацію до умов, що швидко змінюються. Крім того, інноватизація освітнього процесу у ЗДО є важливим кроком для забезпечення сучасного і якісного навчання. Вона спрямована на створення освітнього середовища, яке відповідає вимогам сучасного суспільства, забезпечує гармонійний розвиток дитини та готує її до успішного навчання у школі. У цьому контексті інноватизація включає як впровадження новітніх технологій, так і розробку нових педагогічних підходів, що сприяють розвитку інтелектуальних і соціальних навичок у дітей.

Одним із головних аспектів інноватизації є використання новітніх технологій в освітньому

процесі. Це включає інтерактивні дошки, планшети, комп'ютери, мультимедійні системи та спеціальні навчальні програми, які дозволяють створити більш динамічне і привабливе освітнє середовище для дітей. Зокрема, інтерактивні технології сприяють розвитку у дітей когнітивних навичок, підвищують їхню мотивацію до навчання та створюють умови для індивідуалізованого підходу.

Як зазначалося вище, STEM-освіта стає все більш популярною у ЗДО як метод, що сприяє розвитку у дітей аналітичного мислення та навичок вирішення проблем. У сучасних умовах важливою є також інтеграція мистецтва (STEAM-освіта), що дозволяє розвивати творчі здібності дітей. Використання STEM і STEAM-підходів у дошкільній освіті сприяє формуванню всебічно розвиненої особистості, здатної до інноваційної діяльності у майбутньому.

Крім того, варто зауважити, що проєктне навчання стає важливою частиною інноваційного освітнього процесу у ЗДО. Цей підхід дозволяє дітям активно брати участь в освітньому процесі, застосовувати на практиці отримані знання і навички, працювати в групах та розвивати соціальні компетенції. Проєктне навчання сприяє розвитку у дітей навичок комунікації, креативності та відповідальності.

Соціально-емоційний розвиток є ключовим елементом інноватизації освітнього процесу. Впровадження інноваційних методів, таких як ігрові технології, арт-терапія та музичні заняття, сприяє розвитку у дітей емоційного інтелекту, навичок співпраці та емпатії. Це дозволяє створити сприятливе освітнє середовище, в якому діти відчувають себе комфортно і впевнено, що є важливою передумовою для їхнього подальшого розвитку.

Важливим аспектом інноватизації є підготовка педагогів до роботи з новітніми методами і технологіями. Це включає систематичне підвищення кваліфікації педагогів, що дозволяє їм ефективно використовувати інноваційні інструменти в освітньому процесі. Успіх інноватизації значною мірою залежить від рівня підготовки педагогів, їхнього бажання і здатності впроваджувати нові підходи у своїй роботі.

З огляду на зазначене вище, доцільно виокремити ключові особливості інноватизації освітнього процесу у ЗДО, які представимо у таблиці 1.

Інноватизація освітнього процесу у ЗДО є важливою складовою сучасної освіти, що спрямована на підвищення якості навчання та виховання дітей. Однак, впровадження інноваційних підходів зіштовхується з низкою проблем, які потребують уваги та вирішення для забезпечення успішного розвитку системи дошкільної освіти, зокрема це:

1. Недостатнє фінансування та матеріально-технічна база. Однією з найбільших проблем є недо-

Особливості інновації освітнього процесу у ЗДО

Аспект	Характеристика	Методи впровадження	Очікувані результати	Виклики
Інноваційні підходи в навчанні	Використання нових освітніх технологій, інтерактивних методів навчання	Ігрові методи, інтерактивні дошки, мультимедійні засоби	Підвищення інтересу дітей до навчання, розвиток критичного мислення	Висока вартість обладнання, недостатня підготовка педагогів
Інтеграція STEM-освіти	Впровадження елементів науки, технологій, інженерії та математики в освітній процес	Проектна діяльність, експериментальні заняття	Формування базових науково-технічних знань, розвиток логічного мислення	Недостатність ресурсів, опір традиційним методам
Персоналізоване навчання	Індивідуалізація навчальних програм відповідно до потреб кожної дитини	Диференційоване навчання, адаптивні програми	Підвищення успішності, краща соціалізація	Складність у розробці програм, додаткове навантаження на педагогів
Розвиток емоційного інтелекту	Акцент на емоційному та соціальному розвитку дітей	Групові ігри, заняття з психологом	Поліпшення комунікативних навичок, зниження рівня стресу	Недооцінка важливості емоційного розвитку, недостатність фахівців
Залучення батьків до освітнього процесу	Співпраця з батьками у формуванні освітніх стратегій та навчальних програм	Семінари, спільні проекти, відкриті заняття	Покращення результатів навчання, гармонійний розвиток дитини	Опір з боку батьків, нестача часу для ефективної взаємодії
Цифровізація освітнього процесу	Використання цифрових ресурсів для покращення доступу до інформації та навчальних матеріалів	Онлайн-платформи, електронні журнали	Підвищення доступності та ефективності навчання	Технічні проблеми, кібербезпека, необхідність постійного оновлення технологій

Джерело: розроблено авторами.

статне фінансування, що ускладнює процес впровадження інновацій. Часто ЗДО не мають достатніх ресурсів для закупівлі сучасного обладнання, навчальних матеріалів та забезпечення комфортних умов для дітей. Відсутність фінансової підтримки з боку держави та місцевих органів влади призводить до того, що інноваційні проекти залишаються на рівні ідей і не реалізуються на практиці.

2. Опір змінам з боку педагогічного колективу. Педагоги, які працюють у ЗДО, не завжди готові до змін. Опір змінам може виникати через брак знань і навичок у використанні нових технологій, страх перед невідомим або небажання вийти з зони комфорту. Крім того, частина педагогів може мати консервативні погляди на освітній процес, що також заважає ефективному впровадженню інновацій.

3. Відсутність системного підходу. Інновація освітнього процесу часто відбувається без чіткого плану та системного підходу. Впровадження окремих новацій без врахування загальної концепції розвитку ЗДО може призвести до фрагментарності освітнього процесу, що негативно впливає на його ефективність. Для успішної інновації необхідно розробити стратегію, яка враховуватиме всі аспекти освітнього процесу, включаючи методичну роботу, професійний розвиток педагогів та співпрацю з батьками.

4. Невизначеність у виборі методик та технологій. Проблема вибору ефективних методик та

технологій є ще одним викликом для ЗДО. В умовах різноманіття інноваційних підходів важко визначити, які саме з них найбільш підходять для конкретного ЗДО та сприятимуть розвитку дітей. Часто впровадження новацій відбувається без попереднього аналізу та оцінки їхньої ефективності, що призводить до втрати часу та ресурсів.

5. Недостатня підготовка педагогів. Успіх інновації освітнього процесу значною мірою залежить від рівня підготовки педагогів. Недостатня кількість курсів підвищення кваліфікації, відсутність підтримки з боку керівництва та брак часу на саморозвиток стають серйозними перешкодами для педагогів у процесі освоєння нових методик і технологій. Відсутність мотивації до постійного професійного розвитку також негативно впливає на впровадження інновацій.

З огляду на зазначене, зауважимо, що інновація освітнього процесу у ЗДО є важливим етапом на шляху до модернізації всієї системи освіти в Україні. Впровадження нових технологій, методик і підходів сприяє створенню умов для всебічного розвитку дітей, що є ключовим завданням дошкільної освіти. Однак для успішного впровадження інновацій необхідно вирішити низку проблем, що стоять перед ЗДО, та забезпечити підтримку з боку держави та суспільства.

Висновки і перспективи подальших досліджень. У процесі дослідження інновації

освітнього процесу в ЗДО було встановлено, що впровадження інноваційних підходів є необхідною умовою для підвищення якості дошкільної освіти та всебічного розвитку дітей. Інноваційні методи, такі як інтерактивні технології, проєктні підходи та персоналізоване навчання, сприяють формуванню у дітей ключових компетентностей, необхідних для подальшого успішного навчання.

Відзначено, що інноватизація освітнього процесу в ЗДО є важливим напрямом розвитку сучасної освіти. Вона сприяє створенню умов для гармонійного розвитку дітей, підвищує якість навчання і виховання, та готує дітей до успішного навчання у школі і життя у сучасному суспільстві. Використання новітніх технологій, інтеграція STEM і STEAM-освіти, проєктно-орієнтоване навчання та розвиток соціально-емоційних компетенцій – це ключові напрями, які мають великий потенціал для покращення дошкільної освіти в Україні.

Водночас впровадження інновацій у ЗДО супроводжується низкою викликів, серед яких можна виділити недостатність ресурсного забезпечення, опір з боку педагогічного колективу та батьків, а також складність адаптації традиційних освітніх програм до нових вимог. Для подолання цих проблем необхідно створити ефективну систему підтримки інноваційних змін, що включає підвищення кваліфікації педагогів, залучення батьків до освітнього процесу та забезпечення матеріально-технічної бази.

Таким чином, інноватизація освітнього процесу у ЗДО є перспективним напрямом розвитку сучасної освіти, який вимагає системного підходу та координації зусиль усіх учасників освітнього процесу. Впровадження інновацій не лише підвищить якість освіти, але й створить передумови для формування гармонійно розвиненої особистості, здатної до адаптації в умовах постійних змін сучасного суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бартків О. С., Дурманенко Є. А., Дурманенко О. Л. Інноваційні технології професійної підготовки майбутніх вихователів до інтегрованого навчання. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 52. Том 1 С. 76-80.
2. Врочинська Л. І. Педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до застосування інноваційних технологій у роботі з дітьми. *Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка*. Серія: Педагогіка. 2018. № 9. С. 141-151.
3. Герасименко Ю. Ю. Від іграшок до технологій: Stream-освіта як фундамент дошкільної освіти в Україні. *Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка*. Серія: Педагогічні науки. 2023. № 17. С. 51-61.
4. Горкавчук О. О. Проєктний підхід у вихованні дітей молодшого шкільного віку в контексті Концепції Нової української школи (НУШ). *Problems of Engineer-Pedagogical Education*. 2018. № 61. С. 65-73.
5. Городецька О. Вплив медіа-інформаційних технологій на процес соціалізації дітей дошкільного віку. *Нова педагогічна думка*. 2018. № 3. С. 166-169.
6. Докучаєва В. В. Реінжиніринг як інструмент управління розвитком інноваційної педагогічної системи. *Tendenze attuali della moderna ricerca scientifica: der Sammlung wissenschaft-licher Arbeiten „ΛΟΓΟΣ” zu den Materialien der internationalen wissenschaftlich-praktischen Konferenz (B. 2), 5. Juni, 2020. Stuttgart, Deutschland: Europäische Wissenschaftsplattform*. S. 75-78.
7. Докучаєва В. В. Імпрувмент як інструмент інноватизації освітнього простору. Сучасний науково-педагогічний дискурс у вирішенні освітніх проблем: кол. монографія / Харченко С. Я. та ін.; за наук. ред. Харченка С. Я. Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка», Старобільск. Київ: Талком, 2021. С. 314-330.
8. Докучаєва В. В. Педагогічний моделінг як інструмент підвищення інноваційної ресурсності сучасного освітнього середовища. *Грааль науки: міжнар. наук. журнал*. Вінниця: ГО «Європейська наукова платформа», 2024. № 36. С. 392-396.
9. Листопад О. А. Підготовка майбутніх вихователів до використання інноваційних технологій в закладах дошкільної освіти. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського*. Педагогічні науки. 2019. № 2. С. 183-189.
10. Миськова Н. Підготовка педагогів дошкільних навчальних закладів до використання інноваційних технологій у контексті ідей сталого розвитку. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського*. Педагогічні науки. 2016. № 2. С. 114-117.
11. Николаєску І., Панченко О., Шевченко К. Імплементация сучасних засобів stem-освіти в освітній процес закладу дошкільної освіти. *Вісник науки та освіти*. 2024. № 4(22). С. 1227-1236.
12. Норка М. А., Москалик Г. Ф. Управління впровадженням інноваційних освітніх технологій у закладах дошкільної освіти. *Імідж сучасного педагога*. 2023. № 1(208)). С. 20-24.
13. Смолюк С. Упровадження інноваційних технологій в освітній процес закладу дошкільної освіти. *Acta Paedagogica Volyniensis*. 2022. № 3. С. 3-8.
14. Степаненко О. К., Валентьєва Т. І., Семчук Б. І. Розвиток критичного мислення у дітей старшого дошкільного віку та молодших школярів. *Перспективи і інновації науки*. 2022. № 4(19). С. 297-309.
15. Шинкарук О., Чижєвська Н. Характеристика розвитку здібностей дітей дошкільного віку як передумова занять інтелектуальними видами спорту. *Актуальні проблеми фізичного виховання та методики спортивного тренування*. 2024. № 1. С. 35-50.

REFERENCES

1. Bartkiv O. S., Durmanenko Ye. A., Durmanenko O. L. (2022). Innovatsiini tekhnologii profesiinoi pidhotovky maibutnikh vykhovateliv do intehrovanooho navchannia [Innovative technologies of professional training of future educators for integrated learning]. *Innovatsiina pedahohika – Innovative pedagogy*, 52, 1, 76-80 [in Ukrainian]
2. Vrochynska L. I. (2018). Pedahohichni umovy pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv doshkilnoi osvity do zastosuvannia innovatsiinykh tekhnologii u roboti z ditmy [Pedagogical conditions of training future specialists of preschool education for the use of innovative technologies in working with children]. *Naukovyi visnyk Kremenetskoï oblasnoi humanitarno-pedahohichnoi akademii im. Tarasa Shevchenka. Serii: Pedahohika – Scientific Bulletin of Kremenets Regional Humanitarian and Pedagogical Academy named after Taras Shevchenko. Series: Pedagogy*, 9, 141-151 [in Ukrainian]
3. Herasymenko Yu. Yu. (2023). Vid ihrashok do tekhnologii: Stream-osvita yak fundament doshkilnoi osvity v Ukraini [From toys to technologies: Stream-education as the foundation of preschool education in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Kremenetskoï oblasnoi humanitarno-pedahohichnoi akademii imeni Tarasa Shevchenka. Serii: Pedahohichni nauky – Scientific Bulletin of Kremenets Regional Humanitarian and Pedagogical Academy named after Taras Shevchenko. Series: Pedagogical Sciences*, 17, 51-61 [in Ukrainian]
4. Horkavchuk O. O. (2018). Proektnyi pidkhid u vykhovanni ditei molodshoho shkilnoho viku v konteksti Kontseptsii Novoi ukrainskoi shkoly (NUSh) [Project approach in the education of primary school children in the context of the Concept of the New Ukrainian School (NUS)]. *Problems of Engineer-Pedagogical Education – Problems of Engineer-Pedagogical Education*, 61, 65-73 [in Ukrainian]
5. Horodetska O. (2018). Vplyv media-informatsiinykh tekhnologii na protses sotsializatsii ditei doshkilnoho viku [The influence of media and information technologies on the process of socialization of preschool children]. *Nova pedahohichna dumka – New pedagogical thought*, 3, 166-169 [in Ukrainian]
6. Dokuchaieva V. V. (2020). Reinzhyrnyh yak instrument upravlinnia rozvytkom innovatsiinoi pedahohichnoi systemy [Reengineering as a tool for managing the development of an innovative pedagogical system]. *Tendenze attuali della moderna ricerca scientifica: der Sammlung wissenschaft-licher Arbeiten „ΛΟΓΟΣ” zu den Materialien der internationalen wissenschaftlich-praktischen Konferenz (B. 2), 5. Juni, 2020. Stuttgart, Deutschland: Europäische Wissenschaftsplattform*, 75-78 [in Ukrainian]
7. Dokuchaieva V. V. (2021). Impruvment yak instrument innovatyzatsii osvitnoho prostoru [Improvement as a tool for innovation of the educational space]. *Suchasnyi naukovo-pedahohichniy dyskurs u vyrishenni osvitnikh problem: kol. monohrafiia / Kharchenko S. Ya. ta in.; za nauk. red. Kharchenka S. Ya. Derzh. zakl. «Luhan. nats. un-t imeni Tarasa Shevchenka», Starobilsk. Kyiv: Talkom, 314-330 [in Ukrainian]*
8. Dokuchaieva V. V. (2024). Pedahohichniy modelinh yak instrument pidvyshchennia innovatsiinoi resursnosti suchasnoho osvitnoho seredovyshcha [Pedagogical modeling as a tool for increasing the innovative resource capacity of the modern educational environment]. *Hraal nauky: mizhnar. nauk. zhurnal – The Grail of Science: an international scientific journal, Vinnytsia: HO «Ievropeiska naukova platforma», 36, 392-396 [in Ukrainian]*
9. Lystopad O. A. (2019). Pidhotovka maibutnikh vykhovateliv do vykorystannia innovatsiinykh tekhnologii v zakladakh doshkilnoi osvity [Preparation of future educators for the use of innovative technologies in preschool education institutions]. *Naukovyi visnyk Mykolaivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho. Pedahohichni nauky – Scientific Bulletin of Mykolaiv National University named after V. O. Sukhomlynskyi. Pedagogical sciences*, 2, 183-189 [in Ukrainian]
10. Myskova N. (2016). Pidhotovka pedahohiv doshkilnykh navchalnykh zakladiv do vykorystannia innovatsiinykh tekhnologii u konteksti idei staloho rozvytku [Preparation of preschool teachers for the use of innovative technologies in the context of sustainable development ideas]. *Naukovyi visnyk Mykolaivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho. Pedahohichni nauky – Scientific Bulletin of Mykolaiv National University named after V. O. Sukhomlynskyi. Pedagogical sciences*, 2, 114-117 [in Ukrainian]
11. Nikolaiesku I., Panchenko O., Shevchenko K. (2024). Implementatsiia suchasnykh zasobiv stem-osvity v osvitnii protses zakladu doshkilnoi osvity [Implementation of modern means of stem-education in the educational process of preschool education]. *Visnyk nauky ta osvity – Bulletin of Science and Education*, 4(22), 1227-1236 [in Ukrainian]
12. Norka M. A., Moskalyk H. F. (2023). Upravlinnia vprovadzhenniam innovatsiinykh osvitnikh tekhnologii u zakladakh doshkilnoi osvity [Management of the introduction of innovative educational technologies in preschool education institutions]. *Imidzh suchasnoho pedahoha – Image of a modern teacher*, 1(208), 20-24 [in Ukrainian]
13. Smoliuk S. (2022). Uprovadzhennia innovatsiinykh tekhnologii v osvitnii protses zakladu doshkilnoi osvity [Introduction of innovative technologies in the educational process of preschool education]. *Acta Paedagogica Volyniensis*, 3, 3-8 [in Ukrainian]
14. Stepanenko O. K., Valentieva T. I., Semchuk B. I. (2022). Rozvytok krytychnoho myslennia u ditei starshoho doshkilnoho viku ta molodshykh shkoliariv [Development of critical thinking in children of senior preschool age and junior schoolchildren]. *Perspektyvy i innovatsii nauky – Prospects and innovations of science*, 4(19), 297-309 [in Ukrainian]
15. Shynkaruk O., Chyzhevska N. (2024). Kharakterystyka rozvytku zdibnosti ditei doshkilnoho viku yak peredumova zaniat intelektualnymy vydamy sportu [Characteristics of the development of preschool children's abilities as a prerequisite for intellectual sports]. *Aktualni problemy fizychnoho vykhovannia ta metodyky sportyvnoho trenuvannia – Actual problems of physical education and methods of sports training*, 1, 35-50 [in Ukrainian]